

Bewezen Hollandse genen in Brazilië

De koeien uit Nederland gingen mee toen de familie Groenwold emigreerde naar het Braziliaanse Castro. Vele generaties later zijn ze stiermoeder, winnen ze keuringen en passeerden er 56 verre nazaten de grens van 100.000 kg melk.

TEKST JAAP VAN DER KNAAP

Dora, Maaïke, Heringa, Nette en Martha. De namen van de koeien van Hans Jan Groenwold in het Braziliaanse Castro, in de provincie Paraná, verraden hun Nederlandse achtergrond. In 1952 verruilde de vader van Hans Jan, Jan Herman, het Nederlandse Emmen voor een emigratie-avontuur naar Brazilië. Niet alleen het gezin met de vier kinderen, onder wie de eenjarige Hans Jan, gingen mee op de bootreis, ook de zestien koeien. 'Emigratie werd in de jaren vijftig en zestig vanuit de overheid sterk gestimuleerd', zo weet de nu 65-jarige Hans Jan Groenwold. 'Het voordeel van Brazilië ten opzichte van Canada en Amerika was dat je je eigen vee en machines mee mocht nemen. De enige eis die Brazilië stelde, was dat van de koeien vijf generaties in het stamboek ingeschreven moesten zijn.'

Door slecht voer en dierziekten stierven er in de eerste jaren na de emigratie al snel veel dieren bij de tientallen veehouders die neerstreken in zogenoemde Hollandse kolonies in Brazilië. Bij Groenwold bleef de veesterfte beperkt en zijn vader en hij bleven trouw aan de stamboekregistratie. Tot twee jaar geleden was Hans Jan zelfs een aantal jaar voorzitter van het Braziliaanse holsteinstamboek.

Groenwolds bedrijf, Fazenda Fini, is met 900 melkkoeien een van de grootste bedrijven die koeien registreert in het Brazili-

BEDRIJFSPROFIEL

eigenaar	Hans Jan Groenwold
plaats	Castro
aantal koeien	900 en 700 stuks jongvee
aantal hectare	200
aantal medewerkers	35
levensprod.bij afvoer	40.000 kg melk
tussenkalf tijd	420 dagen

Een aantal van de betere dieren draait mee in het et-programma om daarmee de veestapel te verbeteren. Een van hen is nog altijd een vijftien jaar oude Roydochter die al meer dan 120.000 kg melk produceerde. 'Ik heb al meer dan dertig nazaten van haar en haar klein- en achterkleindochters staan hoog in de indexlijsten en zijn gewild', aldus Groenwold.

Groenwold gebruikt stieren van tal van ki-organisaties, waaronder CRV Lagoa. Zo lopen er in de stal diverse nazaten van Paramount, Snowfever, Fidelity en Classic en kregen recenter genoomstieren als Jorben, Abel en Hotline kansen. 'Maar ik wil nu eigenlijk eerst het spermavat leegmaken.' Groenwold vervolgt glimlachend: 'Ik wil altijd meteen de nieuwste en beste stier kopen. Maar ik heb daardoor in al die jaren wel 5000 rietjes verzameld...' Het gesprek met Groenwold in de kantoorruimte biedt uitzicht over de dubbel twintigstands-swingover-melkstal

De kalveren huizen in groepen op een zaagselbed

aanse holsteinstamboek. Ondanks dat Brazilië 25 miljoen stuks melkvee kent, werden er afgelopen jaar slechts 50.000 dieren in het holsteinstamboek ingeschreven. Meer dan 80 procent van de melk in Brazilië is namelijk afkomstig van rassen als girolande en gir. Dat heeft te maken met het feit dat holsteins minder goed bestand zijn tegen de Braziliaanse hitte en ziek kunnen worden van tekenbeten. 'Hier in deze regio hebben we geen last van teken, maar het is wel belangrijk om de koeien koel te houden in de zomer', stelt Groenwold. 'Maar als je veel melk per koe wilt realiseren, moet je gewoon holsteins melken.'

40.000 kg melk bij afvoer

Mede dankzij de stamboekregistratie, de gemiddelde jaarproductie van ruim 12.000 kg melk en successen op lokale keuringen verkoopt Groenwold veel fokvee. Vorig jaar fokte hij 150 stierkalveren op die als dekstier vertrokken en eind december hield hij nog een veiling via een televisiekanaal waarbij hij 70 dieren verkocht. 'De meerprijs dankzij veilingen is een beloning voor al het werk dat we al die jaren zijn blijven doen in fokkerij', aldus Groenwold, die inmiddels zijn zoon Reynold (25) heeft verwelkomd als medefirmant in het bedrijf.

Drie keer per dag wordt er gemolken in de dubbel twintig swingover-melkstal

Het nieuwste deel van de stal heeft een forse helling vanwege het 'flushsysteem'

en gaat al heel snel over levensduur. 'Jongveeopfok is hier duur. Er zijn drie tot vier slachtkoeien nodig om de opfokkosten te betalen van een nieuwe vaars. Daarom moeten koeien langer meegaan en fok ik op levensduur.' Dat dat lukt, blijkt uit het gegeven dat er al 56 koeien de grens van 100.000 kg melk zijn gepasseerd. Afgelopen jaar was de gemiddelde levensproductie bij afvoer meer dan 40.000

kilo melk. Dat komt mede door de hoge productie per koe, maar ook door koeien langer een kans te geven.

'Ik hecht niet zo veel waarde aan een korte tussenkalf-tijd', zo geeft Groenwold als voorbeeld aan. 'Het drachtig maken van koeien in de hete zomermaanden is hier een grote uitdaging. Op ons bedrijf is de tussenkalf-tijd 420 dagen, maar de verschillen tussen koeien zijn groot. Wij hebben koeien die elk jaar een kalf krijgen, maar ook koeien die in 700 dagen 25.000 kg melk geven. Waarom zou je koeien met 35 kg melk droog moeten zetten?' De inzet van het melkstimulerende hormoon BST draagt bij aan lange lijsten met een hoge productie. 'Holsteinkoeien geven van nature voldoende melk. Maar als het niet lukt om een koe drachtig te krijgen en ze is wel een goede en gezonde melkkoe, dan gebruiken we BST. Daardoor lukt het om de productie lange tijd op een hoog niveau te houden', zo verduidelijkt Groenwold.

Stal van 380 meter lang

Een rondgang op het bedrijf brengt de bedrijfsontwikkeling door de jaren heen goed in beeld. De oudste stal bevat nog echte dakpannen en heeft met een zogenoemde wolfskap een Hollandse uitstraling. In deze stal huizen nu de jongste kalveren in groepen op een zaagselbed. De eerste ligboxenstal werd door alle bedrijfsontwikkelplannen regelmatig verlengd. In elke verlenging zie je de nieuwste bouwinzichten terug, zoals een hoger dak, ruimere looppaden of een grotere luchtuitlaat. Groenwold is wel trouw gebleven aan de 2 + 2 rijen ligboxen en zand in het ligbed. 'We gebruiken al zeker 25 jaar zand in de boxen. Het is echt het beste ligbed voor de koe.' Sinds een aantal jaren wordt een groot deel van het zand teruggevoerd via een zandstraat (zie pagina rechts).

Hoe werkt het recyclen van zand via een zandstraat?

- 1 Tijdens het melken schuift een medewerker de mest met het zand van de looppaden in een put.

- 2 Het zand uit de mest krijgt op de honderd meter lange zandstraat de tijd om te bezinken.

- 3 Aan het eind van de zandstraat wordt de dunne fractie opgevangen in bakken en weggepompt.

- 4 Dagelijks schept een shovel het zand van de zandstraat op een hoop zodat het kan drogen.

De stal oogt indrukwekkend: hij is 32 meter breed en maar liefst 380 meter lang. 'We zitten hier boven op een heuvel en dat is perfect voor natuurlijke ventilatie. Als ik een nieuwe stal naast de oudere stal had gezet, dan hield de ene stal de wind tegen voor de andere stal. Daarom hebben we bij de uitbreiding steeds gekozen voor verlenging.'

Het jongste deel van de stal heeft een flushsysteem, waarbij water de mest op de looppaden twee keer per dag wegspoelt. Dit stalgedeelte heeft een flinke helling om het water en de mest snel naar het juiste punt te brengen. Helemaal tevreden is Groenwold niet over het uit Amerika afkomstige systeem. 'Als je het goed wilt doen, is er erg veel water nodig. Dat moet je vervolgens weer allemaal afvoeren.' Ook zorgt de extremere helling van dit stalgedeelte voor minder ventilatie. 'We weten nog niet waarom, maar als het echt warm is, kruipen de koeien bijeen op het laagste punt.'

Braziliaanse omstandigheden

De 35 personeelsleden verzorgen gezamenlijk de 900 koeien, de 700 stuks jongvee en de 200 hectare die bij het bedrijf horen. Mais (een derde) en kuilgras (twee derde) vormen het basisrantsoen en dat wijkt af van het rantsoen van veel Braziliaanse melkveebedrijven. Zij werken doorgaans met veel maisrijkere rantsoenen. 'Er wordt hier veel gekeken naar hoe Amerikaanse melkveehouders werken. Maar dit is Brazilië, de omstandigheden zijn hier anders. Maisrijke rantsoenen hebben vaak te weinig structuur en dat zorgt voor gezondheidsproblemen. Daarom werken wij met een belangrijk deel aan graskuil en dat zorgt voor voldoende herkauwactiviteit en gezondere koeien. Je moet goed kijken wat er elders in de wereld gebeurt, maar alleen dat gebruiken wat onder jouw bedrijfsomstandigheden echt werkt.' Groenwold merkt inmiddels wel dat Braziliaans gefokte stieren meer waardering krijgen. Niet alleen via de verkoop van de dekstieren, maar ook door interesse van ki-organisaties in zijn veestapel. Zo fokte hij de jonge stier Fini Jett (v. Jett Air), die inmiddels op het ki-station CRV Lagoa zijn eerste rietjes heeft geproduceerd. 'Het is goed om stieren in te zetten die komen uit koefamilies die bewezen hebben dat ze zich onder Braziliaanse omstandigheden staande weten te houden', zo besluit Groenwold stellig. De Dora's, Maaikes, Heringa's, Nettes en Martha's hebben op Fazenda Fini die praktijktoets inmiddels ruimschoots doorstaan. |

Voeren op Fazenda Fini

Om de voeropname te bevorderen worden de 900 koeien en 700 stuks jongvee dagelijks meerdere malen gevoerd met een zelfrijdende voermengwagen.

▶ Bekijk extra foto's op veeteelt.nl